

3. Максаковский В. П. Преподавание географии в зарубежной школе / Максаковский В. П. — М. : ВЛАДОС, 2001. — 368 с.
4. Преображенский В. С. География в меняющемся мире. Век XX. Побуждение к размышлению / Преображенский В. С., Александрова Т. Д., Максимова Л. В. — М. : ИГ РАО, 1997. — 273 с.
5. Реймерс Н. Ф. Экология. Теории, законы, правила, принципы и гипотезы / Реймерс Н. Ф. — М. : Россия молодая, 1994. — 366 с.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ФІЗІОЛОГІЇ ЛЮДИНИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ «ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ*»

Бажан А.Г.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Виконання замовлень на освітні послуги нині вимагає вдосконалення системи підготовки фахівців. Підготовки вчителя основ здоров'я при викладанні фізіології людини потребує, на нашу думку, певних особливостей.

Ускладнення програми і учбового плану з фізіології людини вимагає високого професійного досвіду, енциклопедичних знань, філігранної лекторської майстерності в підношенні матеріалів, викладання в лекційному курсі тільки вузлових, "блокових" питань. Навчальні програми у поєднанні з програмованим контролем знань, розроблені на кваліфікованій професійній і науково-технічній основі, істотно підвищують можливість педагогічного колективу у вирішенні основної проблеми: індивідуального виховання і навчання [1].

Вважаємо, зокрема, що крім поглибленого вивчення студентами цієї спеціальності специфіки функціонування фізіологічних систем на різних етапах онтогенезу та механізмів, що визначають цю специфіку, ще й заходів профілактики виникнення розладів чи навіть хвороб різних органів та систем організму людини в процесі її онтогенезу є досить нагальним і важливим в наш час. Набуття таких та вміння їх передати учням буде запорукою забезпечення нормального фізичного та психічного розвитку дітей та підлітків.

Вивчаючи функції людського організму і широке коло питань, пов'язаних з його життєдіяльністю, студенти повинні розуміти, що на кожному етапі оволодівають лише певною частиною цілісної системи взаємозв'язаних явищ та процесів. Вартість і глибина цих знань, їх здатність закріпитися в пам'яті й активно використовуватись у разі потреби, зумовлені виявленням і усвідомленням нових взаємозалежностей і закономірностей, причинно-наслідкових, функціональних та логічних зв'язків, здійсненням переходу від часткових, локальних до широких узагальнень. Ще більшого сенсу набувають надбані знання, якщо студенти починають розуміти їх реальне значення для обраної ними професії [2].

Тому навчальна програма курсу «Фізіологія людини» повинна містити крім сучасних даних про функціонування організму людини, ще й питання що охоплюють елементи таких фундаментальних дисциплін як, нормальна, вікова, порівняльна та патологічна фізіологія. Вважаємо доцільним здійснювати паралельне чи послідовне вивчення фізіології людини, фізіології ЦНС та фізіології аналізаторів та сенсорних систем.

Частину учбового часу слід відводити питанням виникнення ряду

порушень та захворювань, специфічних для дитячого та підліткового віку, детальніше розглядати причини і механізми таких порушень в діяльності органів і систем, їх морфо-функціональної недостатності.

Особливу увагу необхідно приділяти захворюванням, які визначаються як "хвороби цивілізації", і бурхливе поширення яких пов'язане з науково-технічним прогресом, урбанізацією і рядом соціальних чинників. За даними ВООЗ, багато захворювань серцево-судинної системи і шлунково-кишкового тракту, ряд нервових захворювань в економічно розвинених країнах мають набагато ширше поширення, ніж в державах, що розвиваються. Проте останні (в тому числі і Україна) швидко залучаються до процесів економічного розвитку, що супроводжуються бурхливим науково-технічним прогресом і, отже, тими соціально-біологічними змінами, якщо і не грають роль причинного чинника в розвитку вказаних хвороб, то, в усякому разі, створюють певні умови для їх виникнення і поширення. Тому ці питання представляють інтерес не лише для медицини, а й для освіти [1].

Важливим елементом підготовки студентів з фізіології людини є вироблення програми об'єктивного контролю знань пов'язане з проблемою відбору учбових елементів для поточного і підсумкового контролю, правильного конструювання завдань на діяльність студентів з урахуванням специфіки предмета. Розробка цих дидактичних матеріалів вимагає від викладачів глибоких знань психолого-педагогічних закономірностей управління пізнавальною діяльністю, великих трудовитрат, але і приносить їм велике моральне задоволення в спостереженні успіхів студентів у вивченні фізіології.

Таким чином, кардинальні питання фізіології є засадничими для студентів – майбутніх вчителів основ здоров'я. Вони освоюють найважливіші розділи фізіології людини, елементи вікової фізіології, а також деякі питання патології і причин виникнення хвороб та їх профілактики. Системний підхід до аналізу явищ, що вивчаються, потрібний для з'ясування природи і суті протікання різних фізіологічних процесів в організмі та розвитку їх патологій. Знання цих механізмів дозволить вчителям – фахівцям з основ здоров'я використовувати принципи і засоби профілактики розладів здоров'я підростаючого покоління.

Література

1. Каде А.Х., Парахонский А.П. Особенности преподавания патологической физиологии иностранным студентам // *Фундаментальные исследования*. – 2004. – № 1 – С. 123-124.
2. Навчально-методичний комплекс дисциплін фахової підготовки бакалавра за напрямом «Здоровя людини». / За заг. ред. С.В. Страшка. – К.-Х.: ТОВ «ПЕТ», 2014. – 208 с.

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЕКСКУРСІЙ, ЯК ФОРМА НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ З БІОЛОГІЇ

Гомля Л.М., Остапчук К.В.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Навчальна екскурсія з біології, як форма навчально-виховної роботи з біології. Шкільна екскурсія – це форма навчально-виховної роботи